บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาด้วยวิธี "วิเคราะห์เนื้อหา" (Content analysis) เพื่อแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของเนื้อหาหนังสือพิมพ์ว่ามีความโน้มเอียงในการเสนอข่าวสารอย่างไร โดยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาประมวลให้เห็นภาพรวม ตลอดจนเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้ระหว่างหนังสือพิมพ์ทั้งสองกลุ่ม คือ กลุ่มหนังสือพิมพ์ที่มีนักการเมืองเป็นเจ้าของ หรือยอมให้นักการเมืองมีบทบาทเสนอข่าวสารได้อย่างสม่ำเสมอ กับกลุ่มหนังสือพิมพ์ที่ไม่มีนักการเมืองเป็นเจ้าของ หรือไม่ยอมให้นักการเมืองมีบทบาทเสนอข่าวสารได้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เห็นภาพแต่ละด้านของการเสนอข่าวสาร การเลือกตั้งตามรายละเอียดที่ทำการศึกษาแต่ละด้าน

ประชากร

ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ คือ หนังสือพิมพ์ 6 ชื่อฉบับ ซึ่งแยกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. หนังสือพิมพ์ที่มีนักการเมืองเป็นเจ้าของ หรือยอมให้นักการเมืองมีบทบาทเสนอข่าวสารได้อย่างสม่ำเสมอ 3 ชื่อฉบับ คือ สยามรัฐ บ้านเมือง และเดลิมิเรอร์

2. หนังสือพิมพ์ที่ไม่มีนักการเมืองเป็นเจ้าของ หรือไม่ยอมให้นักการเมืองมีบทบาทเสนอข่าวสารได้อย่างสม่ำเสมอ 3 ชื่อฉบับ คือ ไทยรัฐ เดลินิวส์ และมติชน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หนังสือพิมพ์ที่นำมาวิเคราะห์เนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้_ จะวิเคราะห์จากหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อฉบับ ตั้งแต่วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ.2535 ซึ่งเป็นวันแรกของการรับสมัคร ผู้ที่ต้องการลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ถึงวันที่ 13 กันยายนพ.ศ.2535 ซึ่งเป็นวันที่พระราชกฤษฎีกา ยุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2535 กำหนดให้เป็นวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวมหนังสือพิมพ์ที่ศึกษาทั้งสิ้น 294 ฉบับโดยศึกษาเฉพาะหนังสือพิมพ์ฉบับที่วางจำหน่ายในช่วงเช้าในเขตกรุงเทพมหานคร

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล โดยใช้ตารางแบบลงรหัส บันทึกตามความถี่ของรูปแบบข่าวสารที่นำเสนอเป็นจำนวนครั้งที่ปรากฏในแต่ละวันต่อ 1 ชิ้นข่าวสาร และปริมาณเนื้อที่ที่นำเสนอข่าวสารในแต่ละรูปแบบเป็นคอลัมน์นิ้ว เช่น ข่าว บทความ บทบรรณาธิการ ฯ ในหนังสือพิมพ์ทั้งฉบับ ดังตารางในหน้าถัดไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางบันทึกความถี่และพื้นที่ ข่าว,บทความ-คอลัมน์ประจำ, บทบรรณาธิการ, และบทสัมภาษณ์-รายงาน

พรรคการเมือง	ความถี่หัวข่าว		ความถี่เนื้อข่าว		พื้นที่เนื้อข่าว		ข่าวสำคัญ-น่าสนใจ
	เชิงบวก	เชิงลบ	เชิงบวก	เชิงลบ	เชิงบวก	เชิงลบ	
ประชาธิปัตย์ ชาติไทย ชาติพัฒนา ความหวังใหม่ พลังธรรม กิจสังคม เอกภาพ เสรีธรรม มวลชน ประชากรไทย ราษฎร พลังประชาชน							
รวม							

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I19752796

<u>ตารางบันทึกความถี่และพื้นที่</u> ข่าวสังคม-บุคคล ,การ์ตูน ,ภาพประกอบ ,การจัดหน้าและแก้ข้อจัดหน้า

พรรคการเมือง	ความถี่เนื้อข่าว		พื้นที่เนื้อข่าว		ข่าวสำคัญ-น่าสนใจ
	เชิงบวก	เชิงลบ	เชิงบวก	เชิงลบ	
ประชาธิปัตย์					
ชาติไทย					
ชาติพัฒนา					
ความหวังใหม่					
พลังธรรม					
กิจสังคม					
เอกภาพ					
เสรีธรรม					
มวลชน					
ประชากรไทย					
ราษฎร					
พลังประชาชน					
รวม					

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการเลือกตั้งโดยบันทึกตามความถี่ที่ปรากฏในแต่ละลักษณะต่างๆ ที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อฉบับ โดยแยกศึกษาตามลักษณะต่างๆ ดังนี้

ก. รูปแบบในการเสนอ แยกออกเป็น 7 รูปแบบ คือ

1. ข่าว ได้แก่ การรายงานข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ และข้อคิดเห็นของบุคคลที่เกิดขึ้นเมื่อไม่นาน

2. บทความ-บทวิเคราะห์และคอลัมน์ประจำ ได้แก่ ข้อความที่เสนอความเห็นของผู้เขียนเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ซึ่งมีทั้งคอลัมน์ประจำของบุคคลภายใน และคอลัมน์ชั่วคราวของบุคคลภายนอกหนังสือพิมพ์

3. บทบรรณาธิการ ได้แก่ ข้อความที่สะท้อนทัศนะ นโยบายและความเห็นของหนังสือพิมพ์ชื่อฉบับนั้นๆ

4. บทรายงานและบทสัมภาษณ์ ได้แก่ ข้อความที่มีการลำดับเหตุการณ์หรือช่วงเวลาโดยมุ่งเสนอข้อเท็จจริง ส่วนบทสัมภาษณ์ ได้แก่ การถ่ายทอดข้อความที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคคลโดยมุ่งเสนอข้อเท็จจริง หรือความคิดเห็นของบุคคลที่ถูกสัมภาษณ์

5. ข่าวสังคม-บุคคล ได้แก่ ข้อความที่เสนอในรูปข่าวสั้นๆ ให้กับบุคคลหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมเชิงชุบชิบ ล้อเลียน ประชดประชัน เหน็บแนม หรือให้ดูขบขัน โดยมุ่งเสนอข้อเท็จจริง

6. ภาพข่าว-ภาพประกอบ ได้แก่ ภาพบุคคล หรือภาพเหตุการณ์ที่นำมา

เสนอประกอบกับการเสนอข่าว หรือข่าวสารในรูปแบบอื่น ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะภาพที่มีคำบรรยายประกอบเท่านั้น

7. <u>การ์ตูน</u> ได้แก่ ภาพวาดที่เกี่ยวกับบุคคล หรือเหตุการณ์ เพื่อให้ความขบขัน หรือข่าวสารบางอย่าง

ข. ลักษณะการนำเสนอแยกออกเป็น 6 ลักษณะ

1. <u>พาดหัวเชิงบวก</u> หรือชื่อเรื่องเชิงบวก เช่น "เดลินิวส์"รพล "น้ำ"เต็ง หรือ "อากร"อบอุ่นนายแบงค์ช่วยลุ้น

2. <u>พาดหัวเชิงลบ</u> หรือชื่อเรื่องเชิงลบ เช่น อัดหนักน้าชาติ จอมมาร หรือ จับตาพรรคปลาไหล เต็งหนึ่งเจ้าบุญทุ่ม องค์กรกลางขึ้นบัญชี

3. <u>เนื้อหาเชิงบวก</u> เช่น "...บรรทัดนี้ยังคงยืนยัน นายกรัฐมนตรีคนถัดไป ชวน หลีกภัย หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ เต็งหนึ่งไม่หาย..."

4. <u>เนื้อหาเชิงลบ</u> เช่น "พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ ชายคนนี้เข้าใจยาก เป็นคนที่มีสมองล้ำเลิศ แต่ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาให้คนเข้าใจได้เหมือนอย่างที่สมองตัวเองคิด แต่เราก็ต้องยอมรับกันก่อนว่า พล.อ.ชวลิตนั้นจะดีอย่างไรก็แล้วแต่ แต่ก็ยังมีสมาชิกในสังคมนี้บางส่วน ยังมีความระแวงแคลงใจในท่าทีและบทบาทของตัวเขา ซึ่งความระแวงนี้หากมีอยู่ในตัวผู้นำสังคมประเทศไทยแล้วเราถือว่า น่าจะเป็นอุปสรรคในการทำงานเหมือนกัน(ไทยรัฐ 30 สิงหาคม 2535:3)

5. <u>รุจมตีกล่าวหา</u> เช่น "จำลอง หมายถึงสิ่งอะไรก็ได้ที่เป็นของเก๊ๆ หลอกๆ (เดลิมิเรอร์ 30 ก.ค.35:20)

6. <u>แก้ข้อรังเกียจกล่าวหา</u> เช่น พลตรีจำลอง ศรีเมือง แก้ข้อที่ถูกกล่าวหาว่าปราศรัยรังเกียจพรรคการเมืองที่ตั้งมากว่า 40 ปี ไม่มีผลงานอะไรเลยนั้นว่า "คำกล่าวหานี้ไม่ได้กล่าวเฉพาะในหมู่คนไทย ซึ่งคนต่างชาติก็ยังชี้แจงแทนผมเลยว่า พรรคพลังธรรมใช้เวลาแค่ 40 กว่าวันร่วมกับประชาชนก็สามารถหยุดยั้งการสืบทอดอำนาจเผด็จการได้และย้อนถามนักการเมืองพรรคพันธมิตรกลับไปว่า ที่นักการเมืองพรรคนั้นอ้างว่าได้ต่อสู้กับเผด็จการมานานนั้น ต่อสู้อย่างไร และเผด็จการอ่อนลงไปแค่ไหนนักการเมืองพรรคนั้นก็ตอบไม่ได้"(มติชน 9 สิงหาคม 2535:21)

ลักษณะการนำเสนอเนื้อหานี้ผู้วิจัยศึกษาด้วยการนับจำนวนความถี่ที่ปรากฏของพาดหัว หรือชื่อเรื่องที่ปรากฏ สำหรับข่าวสารที่มีการพาดหัว หรือให้ชื่อเรื่อง ส่วนกรณีที่ข่าวสารบางชิ้นไม่มีพาดหัว หรือหัวเรื่องจะทำการศึกษาเพียงเนื้อเรื่องเท่านั้น เช่น ข่าวบุคคล-สังคม เป็นต้น รวมการศึกษาเนื้อเรื่องนี้จะศึกษาทั้งการนับจำนวนความถี่และวัดปริมาณเนื้อที่นำเสนอเป็นคอลัมน์นิ้ว

<u>การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย</u>

เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของการวิเคราะห์เนื้อหาของผู้วิจัยที่บันทึกรหัสในตารางบันทึกความถี่ของข่าวสารที่นำเสนอทั้ง 7 รูปแบบ โดย

1. สุ่มตัวอย่างเพื่อทดสอบความเชื่อมั่น ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างจากหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อฉบับจากหนังสือพิมพ์ที่ทำการศึกษา คือ ไทยรัฐ เดลินิวส์ มติชน บ้านเมือง เดลิมิเรอร์ และสยามรัฐ ชื่อฉบับละ 2 ฉบับ ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

2. การลงรหัสเพื่อนำไปทดสอบความเชื่อมั่น โดยผู้วิจัยเป็นผู้ลงรหัสในตารางเองหลังจากที่อ่านข่าวสารการเลือกตั้งแล้ววิเคราะห์ว่าเป็นข่าวสารเชิงบวกหรือเชิงลบ และมีผู้ลงรหัสอีก 1 คน เป็นผู้ที่มีการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีร่วมลงรหัสซึ่งในครั้งนี้ คือ นายสุเมธ จงศรีสวาท (ศิลปศาสตรบัณฑิต) ซึ่งกระทำเช่นเดียวกัน

โดยต่างคนต่างลงรหัสแล้วนำมาเปรียบเทียบกับของผู้วิจัยหากการลงรหัสของผู้ร่วมลงรหัสตรงกับของผู้วิจัย ถือว่าการลงรหัสนั้นตรงกัน แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น

3. การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability)โดยอาศัยหลักการคำนวณของ Holsti (อ้างใน Budd Throp and Donohew 1967:68) ตามสูตร

$$R = \frac{2(C_1, C_2)}{C_1+C_2}$$

เมื่อ C_1, C_2 = จำนวนครั้งที่ผู้ลงรหัสทั้งสองมีความเห็นตรงกันทั้ง 2 คน

C_1+C_2 = จำนวนครั้งทั้งหมดที่ผู้ลงรหัสทั้ง 2 คนพิจารณา

การคำนวณตามสูตรนี้ ตามหลักการของ Goldsen and Kapland (อ้างใน Budd, Thorp and Donohew 1967:68) ค่าที่ได้ไม่ควรต่ำกว่า 0.75 จึงจะถือว่ามีค่าความเชื่อมั่นสูง

ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า จำนวนครั้งที่ผู้วิจัย และผู้ร่วมวิเคราะห์เนื้อหามีความเห็นตรงกัน 291 ชิ้นข่าวสาร จากจำนวนที่แต่ละคนลงรหัสทั้งหมด 341 ชิ้นข่าวสาร ผลการคำนวณค่าความเชื่อมั่นมีค่าเท่ากับ 0.853 แสดงว่าการวิเคราะห์เนื้อหาครั้งนี้มีค่าความเชื่อมั่นสูงพอสมควร

<u>กรรมวิธีข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล</u>

1. ลงรหัสข้อมูล(Code)ในแบบลงรหัสทั้ง 7 รูปแบบด้วยมือ แล้วนำไปบันทึกลงในแผ่น Diskette

2. นำข้อมูลที่ลงในแผ่น Diskette ไปประมวลด้วยเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ แล้วประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS/PC+

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณา (Descriptive method) เป็นการวิเคราะห์ข่าวสารการเลือกตั้งของหนังสือพิมพ์ทั้งฉบับทั้ง 6 ชื่อฉบับ ทั้งด้านความถี่ของหัวข่าวหรือหัวเรื่อง ความถี่เนื้อข่าวหรือเนื้อเรื่อง และปริมาณพื้นที่ข่าวสารของข้อมูลทั้ง 7 รูปแบบ จากการใช้ตารางความถี่ของข่าวสาร และปริมาณพื้นที่ที่นำเสนอมาคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายข้อมูลตามสมมติฐาน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย